

KERTINĖ PARAŠTĖ

Kultūra – įdaiktintas Apreiškimas

Džiaugiamės JAV Lietuvių Bendruomenės Kultūros tarybos atnaujinta kultūros premijų tradicija. Sveikiname šių metų laureatus: Ramojų Mozoliauską, Danutę Bindokiene, Lietuvių operą, Ritą Čyvaite-Klioriene, Darių Polikaitį, Stasį Barą, Algirdą Brazį, Daną Stankaitytę, Aldoną Stempužienę, Joną Vaznelį.

Metinės premijos galbūt yra analogija sporto pasaulio kasmetinio rungtimosi dėl pirmosios vietos: kaupiamos viltys, auga įtampa, susidomėjimas rungtynėmis, džiaugiamasi laimėjimu. Aišku, po metų vėl viskas prasideda iš naujo. Tačiau rungtynės dėl taurių duoda struktūrą sportinei veiklai. Analogija kultūriniam gyvenimui gal netiksliai tik skirtinga trukmės skale: kūrybinės premijos pažymi ne vienos vasaros ar vieno rudens siekius, o dešimtmečių kūrybinės pastangos ir tų pastangų labai apčiuopiamas išdavys.

Kaip tik premijų proga norėtusi sustoti prie dvasios ir daiktų ryšio, prie kultūros šaknų. Didysis teologas Paul Tillich matė, kad kultūros pagrindą sudaro religija (tai, kas tuo metu žmonių bendruomenės yra giliausiai tikima). Kultūros apraiškos yra religijos formos. Tai, kas glūdi visose kultūrinėse pastangose ir yra jų versmė, pagal Tillich, yra niekas kita, kaip mūsų galutinis rūpestis: kas esame, kodėl čia esame, kam esame ir kam esame galutinai atsakingi. Ir todėl aišku, kad šiuos klausimus norėdami atsakyti pasiteikiame visais žmogiškais galias: tikėjimą, protą, aistras, vaizduotę ir nei kiek nemažiau svarbias fizines: regėjimą, klausą, kalbą, lietimą akim ir rankom. Kultūrą ženklina lygiai taip pat konkretybė, kaip ir dvasingumas. Net muzikoje, abstrakčiausioje iš visų menų, nors kūrinio esmė yra abstraktus ir dėsningas atsikartojimų ir pokyčių derinys, tačiau kūrinio neįmanoma atskirti nuo taip laikino garso, kuris nuskamba ir nutyla. Ta prasme kūrinio esmė dalimi yra ne tik kompozitoriaus vaizduotėje, vidinėje klausoje gimes garsų derinys, bet ir visu kūrinį atliekančių muzikų talentas, triūsas ir igūdžiai. Kūrinio klausydami, išgyvename džiaugsmą, suvokiame prasmę, susiliečiame su transcendencija.

Tai kūrybinės kibirkštės įsikūnijimas, įsidaiktinimas. Labai tikslu mene matyti dieviškąjį pradą. Pagal Antaną Maceiną, todėl giliausia savo prasme kultūra yra Dievo darbo vykdymas.

Šito ženklas kultūriname gyvenime ir yra premijos: jos patvirtina kultūros konkretybę, teikia pripažinimą ir pagarbą tam žmogiškui triūsui ir pastangom, kurių kūrybos darbas reikalauja, ir išreiškia bendrą džiaugsmą kūrybinio darbo rezultatais. Taip šiais metais visas pasaulis džiaugiasi Seamus Heaney labai savita arių istorijos ir visos airiškosios pasaulėjautos persunkta poezija, jam laimėjus Nobelio literatūrinę premiją. Mažesnis mūsų būrys, bet lygiai nuoširdžiai dabar džiaugiasi skulptoriaus granite, bronzoje, pliene įkūnytoms formoms, muzikų ir dainininkų mums teikiama garsais, spauda, pasiekiančia mus iš nenuilstančios redaktorės rankų.

Ir todėl nesinorėtų sutikti su kai kuriom mintim, kuriom pasitinkama šiemetinė Lietuvių fotografijos paroda Čikagoje, atsidarysianti ateinančią penktadienį (žr. *Draugo* priedo psl. 4). Jeigu teisingai jas suprantame, atrodo, kad dangaus siejimas su transcendencija tėra senovinė iliuzija, iš kurios jau esame išaukę. Bet mūsų laikais ar ne savotiškai pasenęs atrodo ir tas Feuerbach'o ir kitų 19-ojo amžiaus išminčių „išlukštenimas“ žmonių giliausio troškimo, galutinio rūpestio? Kaip ir džiūgavimas, skelbiant, kad Dievas tik mūsų pačių kūrinys? Nors ši „žinia“ kurį laiką ir turėjo paklausą (turbūt žymiausias to reiškinys žmonių istorijoje buvo a.a. Sovietų Sąjunga), šiuo laiku ir vėl esame atsigręžę į galutinį mūsų rūpestį ir neišvengiamai grįžtame prie sampratos, kad mes esame Dievo kūriniai. O jeigu kūriniai, tai pagal žydiškojo-krikščioniškojo tikėjimo tradiciją – taip pat ir Dievo bendradarbiai. Ar gali būti kilnesnio žmogiško pašaukimo samprata? Norėtusi galvoti, kad kai kurios ir mūsų gyvenamo laiko kultūrinės apraiškos, kurioms priklauso šiame *Draugo* kultūriname priede aprašomos, JAV LB Kultūros tarybos šiais metais išskirtos ir pažymėtos, tai palieja.

(a. il.)

JAV Lietuvių Bendruomenės Kultūros tarybos 1995 metų premijos: Ramojui Mozoliauskui, Lietuvių operai, Dariui Polikaičiui, Ritai Čyvaitei-Kliorienei, Stasiui Barui, Algirdui Braziiui, Danai Stankaitytei, Aldonai Stempužienei, Jonui Vazneliui, Danutei Bindokienei • Danguolės Sadūnaitės eilėraščiai • JAV LB Kultūros tarybos Premijų šventės programa • 24-ajai kasmetinei Lietuvių fotografijos parodai Čikagoje artėjant

JAV LB Kultūros tarybos 1995 metų Dailės premija

Ramojus Mozoliausko ženklų poezija

DANAS LAPKUS

Ramojus Mozoliauskas iš mažens norėjo būti menininkas, bet neleido tėvai – gėdingas luomas („ir teisingai sakė“). Atsidūręs vienas pokario Vokietijoje, įstojo į Stuttgart'o meno mokyklą. Ten mokymasis, išgirdo apie meno ir amatų mokyklą – Ecole des Arts et Métiers, kurią prancūzų zonoje, Freiburg'e, suorganizavo lietuvis dailininkas Vytautas K. Jonynas ir į kurią vėliau buvo priimtas. Freiburg'e skulptūrą dėstė Jonynas, Marčėliūnionis, piešimą Kasiulis, Valius. Vėliau šios mokyklos absolventai sudarė lietuvių išėivijos meno branduolį. Kaip prisimena menininkas, tai buvo geriausi linksmybių ir darbo metai:

Freiburg'e pamėgau daryti didesnes skulptūras. Profesorius Jonynas, pats neaukštas, pykdamo, nuolat primygtinai prašydavo mažinti. Po vienos tokios pastabos apie mano lipdomą darbą kartą nesulaukiau: „šitas mažesnis nei natūralaus dydžio! Toks kaip Jūs, ponas profesoriau“.

Baigęs Freiburg'o mokyklą, 1950 metais Ramojus Mozoliauskas persikėlė į Čikagą, kur siekė toliau tobulinti skulptoriaus igūdžius – išmolti kalti granitą, jo žodžiais, „tapti tikru skulptoriumi“. Todėl įsidarbino mažoje paminklų dirbtuvėje, kurioje grąntą kalė du senukai italai. Dvyliką metų matė, kad vis dar turi ko iš jų mokytis. Del šios dirbtuvės darbo kontaktų Mozoliauskas įsitraukė kurti memorialines ir religines skulptūras. Nuo 1962 metų jis yra laisvas menininkas, apdovanotas Amerikos memorialinio meno instituto (American Institute of Commemorative Art) prizų už „įtaką Amerikos kapinių išvaizdai“.

Dauguma Ramojaus Mozoliausko skulptūrų yra Čikagoje ir jos apylinkėse. Chronologiškai, o kartu ir stilistiškai, skulptoriaus nueitą kelią būtų galima suskirstyti į tris etapus: ankstyvąjį (1950-1961), figūrinį (1962-1971) ir abstraktųjį (1972-iki šiol). Del

(Nukelta į 4 psl.)



Ramojus Mozoliauskas Šv. Juozapas su Vaikeliu Jėzumi (bronzos) Libertyville, Illinois



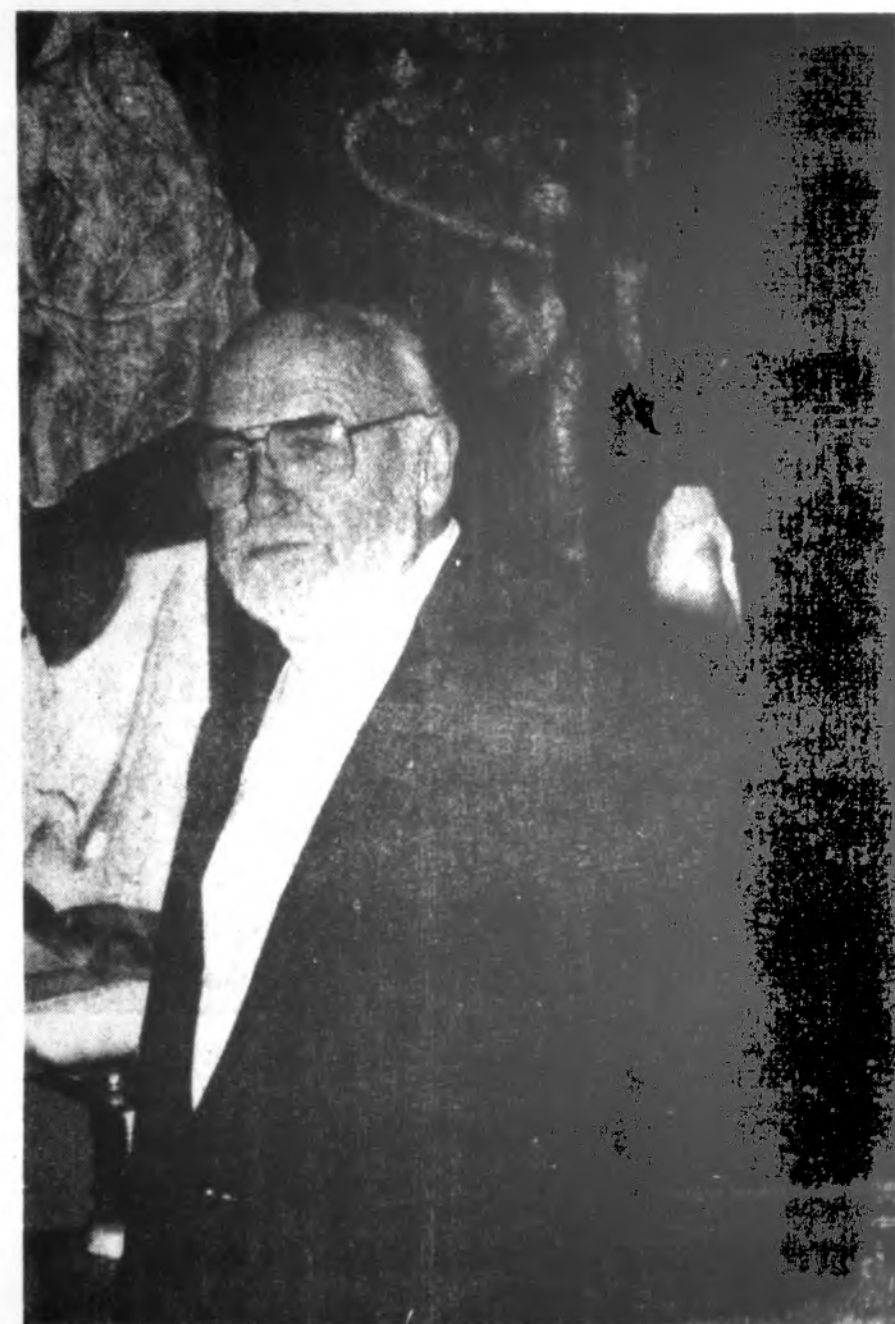
Skulptorius Ramojus Mozoliauskas prie savo kūrinio „Paminklas kariams, žuvusiems taikos metu“ (fiber glass), kuris dabar stovi Plainfield, Illinois.

„Ateities“ savaitgalis Čikagoje

Šių metų rudeninis „Ateities“ savaitgalis Čikagoje ir Lemont'e vyks lapkričio 3-5 dienomis. Į tradicinį literatūros vakarą, kuris bus penktadienį, lapkričio 3 dieną, 7 v.v. Jaunimo centro kavinėje (tuoj po Lietuvių fotografijos parodos atidarymo Čiurlionio galerijoje), savo poeziją

skaityti atvyksta Kazys Bradūnas, dabar gyvenantis Lietuvoje, o šiuo metu viešintis Baltimorėje. Tai bus reta proga vėl pabendrauti su jo ilgalaikės auditorijos taip pamiltu mūsų poetu ir išgirsti naujausią jo eilėraščių, sukurtų jau tėvynėje. Kita vakaro programos naujiena – įscenizuota humoristinė vinjetė pagal rašytojos Žemaitės legendą, paruošta Dalios Kučėnienės ir režisuojama Arnoldo Voketaičio.

Savaitgalio studijinėje programoje paskaitas skaitys bei diskusijose dalyvaus: iš Lietuvos atvykstanti *Dienovidžio* redaktorė Aldona Žemaitytė, kun. Vytautas Bagdanavičius, Juozas Kojelis, JAV LB pirmininkė Regina Narušienė, Jonas Pabedinskas, dr. Ona Daugirdienė, dr. Dalia Kučėnienė ir dr. Vytautas Dambra.



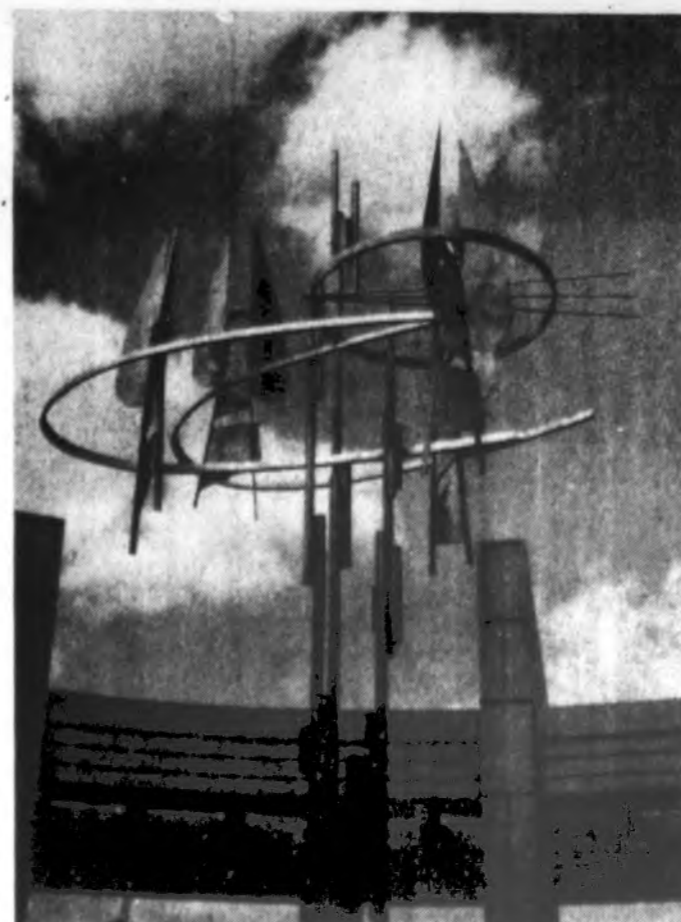
Ramojus Mozoliauskas

Skulptorius Ramojus Mozoliauskas 1950 metais baigė Freiburg'o (Vokietija) Ecole des Arts et Metiers skulptūros skyrių. Tais pačiais metais iš Vokietijos emigravo į Jungtines Amerikos Valstybes ir pradėjo dirbti savo profesijoje.

Daugiausia jo darbų yra atlikta granite, privačių paminklų forma. Daugybė stambių skulptūrų sukurtas, naudojant granitą, „Corten“ plieną, „stainless steel“, bronzą, „fiber glass“ ir betono medžiagas. Ramojaus Mozoliausko skulptūrų yra beveik visose Čikagos, o taip pat daugelio kitų miestų katalikų kapinėse. Dalis jų stovi ir Šv. Kazimiero lietuvių kapinėse, Čikagoje.

Stambi „Corten“ plieno skulptūra yra pastatyta Dayton, Ohio, JAV aviacijos muziejuje. „Fiber glass“ skulptūra „Gydančios rankos“ stovi prie Loyola universiteto klinikos Čikagoje, o ir daug stambesnių skulptūrų, sukurtų pagal užsakymus, yra pastatyti kitose vietovėse.

Ramojus Mozoliauskas yra dalyvavęs daugelyje parodų, apdovanotas John Howard Benson Award, kurį skulptoriui suteikė The American Institute of Commemorative Art.



Ramojus Mozoliauskas „Angeli“ (nerūdijantis plienas) „Angelių“ mauzoliejus, Worth, Illinois



Paminklas pranciškonams (Corten plienas) Riverside, Illinois

JAV LB Kultūros tarybos 1995 metų Muzikos premija

FAUSTAS STROLIA

Malonu, kad po metų pertraukos vėl skiriamos JAV LB Kultūros tarybos premijos mūsų kultūros darbuotojams. Kultūros tarybos narės teatro reikalams Nijolės Martinaitytės pakviestas, muzikas Petras Aglinskas sudarė komisiją 1995 metų Muzikos premijai skirti, į kurią įtraukė dirigentą Alvydą Vasaitį, solistą Arnoldą Voketaitį ir chorvedį Faustą Strolia. Susirinkę spalio 13 dieną Petro Aglinsko bute (Vasaitis — „in absentia“), komisijos nariai peržvelgė platų muzikinės veiklos darbuotojų spektrą ir svarstė pasiūlymus. Malonu pripažinti, kad muzikinėje srityje turime daug pasiaukojusių žmonių. Norisi čia paminėti, kad buvo prisiminti ir „tyliai muzikos darbą dirbantieji“, tai įvairūs plunksnos darbuotojai, kaip recenzantai, kritikai, muzikologai ir archyvarai, kurių darbas retai ir mažai kieno apmokamas ir kurie tikrai užsitarnautų pripažinimo. Kai iš pradžių kasmet buvo skiriamos premijos, tai toji garbė pavieniui atitekdavo dirigentams, kūrėjams, porai atlikėjų-instrumentalistų. Iš kompozitorių, pavyzdžiui, nei Kazys Viktoras Banaitis, nei Julius Gaidelis nebuvo pažymėti, nes tikriausiai buvo nebesusėta. Jei pradėtume pagerbti po vieną savo žymiuosius solistus, žymius dešimtmečiais, ir tai visų nespėtume, o jaunesnieji mūsų pasivertė iš kolegų liktų nepaskatinti ir neįvertinti.

Todėl šį kartą norėjosi pažymėti bent dalį mūsų žymiųjų vokalistų. Šiuo metu čikagiškės mūsų Lietuvių operos pastatymuose vis daugiau girdint žymiuosius solistus iš tėvynės Lietuvos, mūsų pačių buvę operos vėliau vėliau liko užmiršti. Lietuvių operai švenčiant keturiasdešimtį, atsirado puiki proga prisiminti solistus penketuką, kuris per tuos dešimtmečius buvo mūsų operos tikras solistų branduolys: Dana Stankaitytė, Aldona Stempuzienė, Stasys Baras, Algirdas Brazis ir Jonas Vaznelis.

Komisija nusprendė padalinti Muzikos premiją į dvi dalis: pagerbti praeity nusipelnčius ir sykiu pripažinti ir paskatinti dabar muzikinį darbą dirbančiuosius jaunesnius muzikus. Tad



Darius Polikaitis

1995 metų Muzikos premijos pirmąją dalį komisija skiria Lietuvių operai, sveikindama ir pagarbina prisimindama jos steigėjus, direktorius, dirigentus, chorą ir kitus dalyvius, kurie 40 metų nenuilstančiai pasiaukoję darbu, laikui ir dvasiai šiam kultūriniam darbu, iškeliant solistų įnašą ir pagerbiant mūsų operos tikrąjį solistų branduolį: Daną Stankaitytę, Aldoną Stempuzienę, Stasį Barą, Algirdą Brazį ir Joną Vaznelį.

Muzikos premijos antrąją dalį komisija skiria muzikai Ritai Kliorienėi ir muzikai Dariui Polikaitiui už jų nenuilstantį, įvairialypį darbą ir talentą, besirūpinant mūsų muzikinės kultūros paveldėjimu ir jos tęstinumu. Kaip iš jų biografinių apybraižų galima matyti, jų darbai turėjo didžiausią įtaką ir impresiją mūsų kelių pastarųjų metų laikotarpiu ir siekia mūsų muzikinės kultūros paveldėjimo tęstinumo. Muzikos premijos komisija sveikina laimėjusiuosius ir linki ir toliau palaikyti toki kultūrinį entuziazmą.

lietuvių aštuntosios šokių šventės vyriausias muzikos vadovas ir dirigentas. 1993 metais dalyvavo Lietuvos jaunimo susitikime su popiežium Jonu Paulium II Kaune, atlikdamas savo sukurtą dainą „Sveikas, Dievo piligrime“.

1994 metais dirigavo Pasaulio lietuvių dainų šventėje Lietuvoje. Yra Šiaurės Amerikos lietuvių muzikos sąjungos valdybos narys ir priklauso American Choral Directors Association. Daug metų mokė dainavimą Kristijono Doneičio lituanistinėje mokykloje, Čikagoje, vadovavo ateitininkų jaunimo stovyklose „Dainavoje“, ir grojo tautinių šokių ansambliams „Suktinis“, „Rambynas“, „Grandis“ ir „Perkūnas“.

Darius Polikaitis — aktyvus išėivijos lietuviškos visuomenės narys. Ateitininkas nuo mažens, buvęs Moksleivių ateitininkų ir Studentų ateitininkų sąjungų centro valdybų narys. Kartu su žmona Lidija ir dešimt mėnesių sūnum Kovu gyvena Downers Grove, Illinois.

Rita Čyvaitė-Kliorienė

Rita Čyvaitė-Kliorienė iš mažens turėjo palinkimą muzikai, tačiau savo vaikystę labiau pašventė sportui, ir lietuvių gyvenime žinoma kaip viena iš iškiliausių išėivijos sportininkių, stipriai pasireiškusi lengvojoje atletikoje ir tinklinyje. Ji buvo Šiaurės Amerikos lietuvių moterų tinklinio rinktinės komandos narė ir 1973 metais sėkmingai gastroliavo Vakarų Europoje. Kaip žaidėja Rytų JAV-ių moterų tinklinio komandų, 1974 metais dalyvavo tarpvalstybiniuose susitikimuose su kitais kraštais. Buvo viena iš pagrindinių Cleveland'o Valstybinio universiteto tinklinio komandos žaidėjų. 1974 ir 1975 metais išrinkta šio universiteto iškiliausia tinklinio žaidėja, o 1975 metais universiteto iškiliausia atletė.

Rita Čyvaitė-Kliorienė pradėjo mokytis pianinu skambinti būdama ketverių metų, o nuo trylikos metų amžiaus įstojo į Cleveland'o Muzikos mokyklą, kur pradėjo rimtesni žingsniai muzikos kryptimi. Pasirinkusi muzikos

Privačiai studijavo pianiną, trimitą, klasikinę harmoniją ir kompoziciją, balsą ir vokalinių bei orkestrinį dirigavimą. 1981 metais grojo trimitu Illinois valstijos gimnazistų rinktiniam orkestre (All-State Orchestra), 1984 metais išleido plokštelę lietuviškų „pop“ dainų — „Aš čia gyva“.

Nuo 1988 metų vadovauja lietuvių meno ansamblui „Dainava“, kuris 1995 metais šventė 50 metų gyvavimo sukaktį, 1989 metais dalyvavo Roko marše Lietuvoje. 1990 metais dirigavo VII JAV ir Kanados lietuvių dainų šventėje. 1992 metais buvo Laisvojo pasaulio



Rita Čyvaitė-Kliorienė

profesiją, 1973 metais įstojo į Cleveland'o Valstybinį universitetą. Penkerių metų kursą baigė per ketverius metus aukščiausiais pažymiais, summa cum laude. 1977 metais įsigijo baka-lauro laipsnį muzikos pedagogikoje ir fortepijono studijose/skambinime. Pianinu skambinti mokėsi pas Andrių Kuprevičių.

Šalia savo muzikinių studijų universitete, 1974 metais įsteigė mergaičių vokalinių vienetą, pavadinusį „Nerija“. Ritai Čyvaitė vadovaujant, šis vienetas pasiekė gerą muzikinį lygį ir pasidarė populiarus lietuvių tarpe, su koncertais aplankydamas beveik visas kolonijas JAV ir Kanadoje. 1980 metais „Nerija“ turėjo sėkmingą išvyką į Pietų Ameriką. „Nerija“ gyvavo iki 1981 metų. Dalį savo repertuaro paliko dviejose plokštelėse. Didelė dalis „Nerijos“ repertuaro buvo Ritos Čyvaitės aranžuotas. Tuo laikotarpiu, kai durys į Lietuvą dar nebuvo atdaros, mažai medžiagos buvo gaunama iš Lietuvos. Tų sąlygų priversta, Rita Čyvaitė pati dainas pritaikė ir aranžavo savo vienetai, drauge įgydama nemažai patirties toje srityje.

Baigusi universitetą, Rita Čyvaitė dėstė muziką Roxboro vidurinėje mokykloje, kur mokė tris chorus ir statė operetas. Vėliau dirbo muzikos/natū leidykloje.

Nuo 1982 metų Rita Čyvaitė-Kliorienė buvo pakviesta vadovauti Dievo Motinos parapijos Cleveland'e chorui, kuriam vadovauja iki šios dienos. Su šiuo choru 1992 metais išleido kalėdinių giesmių kompaktinį diską ir garsajuostę. Visos aranžuotės instrumentams, kurios naudojamos šiame įrašė, yra padarytos Ritos Kliorienės, kaip ir nemažai dalis repertuaro chorui. 1993 metais buvo išleista antra laida kalėdinių giesmių kasetė, nes pirmą laidą buvo greitai išparduota. 1995 metais su Dievo Motinos parapijos choru išleido velykinių giesmių kasetę, kuri susilaukė visuomenės gražaus įvertinimo ir turėjo gerą pasisekimą. Dievo Motinos parapijos choras 1987 metais dalyvavo Lietuvos Krikščionybės 600 metų jubiliejaus minėjime Romoje, Italijoje; Čikagoje, Rochester, New York ir Cleveland'e. 1988 metais Pasaulio lietuvių jaunimo kongreso organizatorių kviešti, sudarė jung-

pasireiškusi, buvo sudarytos sąlygos dar tris kartus koncertuoti kartu.

Dievo Motinos parapijos choras dalyvavo VII JAV ir Kanados Dainų šventėje 1991 metais Čikagoje.

1994 metų vasarą Rita Kliorienė dirigavo Pasaulio lietuvių dainų šventėje Lietuvoje. Taip pat buvo viena iš šešių tarptautinės jūrų komisijos narių, kuri konkurso metu įvertino Lietuvos geriausius choras.

1985 metais Lietuvių muzikos sąjungos seime Čikagoje Rita Kliorienė buvo išrinkta šios sąjungos Muzikinės komisijos pirmininke. Šioms pareigoms buvo perrinkta 1987 metais. Jai teko rūpintis 1987 metais Lietuvos Krikščionybės jubiliejaus bažnytinio giedojimo reikalais, kaip giesmių atranka, giesmynų išleidimu, chorų koordinavimu ir t.t. Rita Kliorienė buvo viena iš dirigentų LKJ minėjimo iškilmėse Romoje.

Kaip Muzikos sąjungos repertuaro komisijos kopirmininkė buvo atsakinga už VII JAV ir Kanados Dainų šventės repertuaro ir dirigentų išrinkimą. Taip pat Rita Kliorienė suorkestravo šiai šventei šešias dainas/sokius simfoniniam orkestrui ir buvo viena šventės dirigentų.

Nuo 1981 iki 1990 metų dirbo su lietuviško sceninio liaudies šokio ansambliu „Grandinėle“ kaip muzikos/orkestro vadovė. Per dešimt metų suorkestravo didesnę dalį šokių šiam kolektyvui ir vadovavo orkestrui. Šalia išpareigijimų ir koncertų

(Nukelta į 4 psl.)



Algirdas Brazis



Aldona Stempuzienė



Dana Stankaitytė Toscos rolėje Lietuvių operos Puccini „Tosca“ spektaklyje 1984 metais Čikagoje



Stasys Baras

Vytauto Maželio nuotrauka

Susipažinkime su Premijų šventės programos atlikėjais

JUOZAS ŽYGAS

Keturioliktosios JAV LB Kultūros tarybos Premijų šventės, įvyksiančios sekmadienį, lapkričio 5 dieną, 3 v. p.p. Jaunimo centre, Čikagoje, programoje dalyvaus solistė Audronė Simonaitytė-Gaižiūnienė, kuri yra mums gerai žinoma ir publikos mėgstama. Ir muzikas Petras Aglinskas, apie kurį mes mažiau nežinome, bet kurio biografiniai duomenys yra labai reikšmingi ir idomi.

Solistė Audronė Simonaitytė-Gaižiūnienė gimė Lietuvoje. Dainavimo studijas pradėjo pas Juozą Gruodį ir Vilniaus valstybinėje konservatorijoje. Atvykusi pastoviam gyvenimui į Ameriką, 1971 metais pradėjo balso studijas Roosevelt universitete, Čikagoje, kurį baigė 1974 metais. Turėdama gerą balsinę medžiagą, talentą ir veržlumą, ji greitai į viešumą išėjo ir buvo pastebėta bei įvertinta. Dalyvaudama įvairiuose koncertuose, atrėpė ir save dėmesį ir gavo: Dunan Music stipendiją ir Sue Cowman Hintz Memorial Award, Presser Foundation Award, Musician's Club of Women Farwell Award ir pilną stipendiją magistro laipsnio programai balso grupėje Roosevelt universitete. Ji yra dainavusi daugelyje koncertų ir recitaluose Amerikoje ir Kanadoje. Daugelį metų aktyviai dalyvavo tautinio meno ansamblyje „Dainavoje“, kur reikiški kaip dirigentė, dirigento asistentė ir solistė. „Dainavos“ ansamblio muzikiniuose pastatymuose buvo viena iš pagrindinių solisčių. Ji buvo Elytė „Kulgrinde“, dainavo Marijos rolę spektaklyje „Emilija Platerytė“, atliko Jadvygos rolę „Čičinske“, Suor Angelica Puccini „Suor Angelica“ ir Laima „Vilniaus pilies legendoje“.



Audronė Simonaitytė-Gaižiūnienė



Petras Aglinskas
Jono Kuprio nuotrauka

„Taip pat ji davė nemažą įnašą ir Čikagos Lietuvių operai, kur ji debiutavo „Der Freischütz“ operoje. Paskui ją girdėjome „Meilės eliksyr“ Adinos rolėje. Reikėtų pažymėti, kad šioje operoje dainavo ir Lietuvos operos žymieji solistai Virgilijus Noreika ir Arvydas Markauskas. Bevardytas savo operų archyvą, dar radau, kad ji buvo žavingoji Esmeralda „Parduotoje nuotakoje“. Kadangi dabar ji gyvena toliakai

nuo Čikagos, tad nebėra taip dažnai matoma ir girdima. Todėl Čikagos visuomenė turėtų pasinaudoti šia proga ją išgirsti Jaunimo centro scenoje. Muzikas Petras Aglinskas, kaip jau minėjau, mums yra kiek mažiau žinomas. Tačiau jis yra gana gerai žinomas amerikiečių muzikos mėgėjų sluoksniuose, taip pat neblogai žinomas ir Lietuvoje. Jis baigė kompoziciją De Paul universitete, Čikagoje, ir gavo magistro laipsnį, taip pat

kompozicijoje, Northwestern University, Evanston, kur 1983 metais jis laimėjo Honors Concert Award už sėkmingą simfoninį darbą „Karnyžas Paneling“. 1989 metais jis dalyvavo muzikos festivalyje „Sugrįžimas“ Vilniuje, kur du jo kūriniai „Karnyžas Paneling“ ir „Ikons“ buvo atlikti Lietuvos Valstybinio filharmonijos orkestru. Tais pačiais metais jo „multi-media“ roko opera „Tele-Kino“ buvo atlikta Čikagos Filmų gamintojų simfoninės „roko“ grupės Kapture.

1991 metais Chicago Opera Theater jam pavedė parašyti „Steel Grin“ – operą apie grumtynes dėl meilės, nepriklausomybės ir duonos „glasnost“ eroje Rytų Europoje, kurią Chicago Tribune muzikos kritikas John von Rhein aptarė: „gražu... tai yra Brecht ir Weil atvilkti į glasnost erą“. 1991 metais Westminster Chamber Orchestra jam pavedė parašyti „Koncertinę siuntą iš operos Steel Grin“, kurios pasaulinė premjera buvo 1992 m. lapkričio mėn. 14 d.

Jis gavo Joseph Jefferson žymeni – geriausių originalios muzikos kategorijoje – už Pegasus Players pastatymą „Kiss of the Spider Woman“ (1989) ir už Performance studijos pastatymą „Peepshow“ (1990). Tarp daugelio jo teatrinėjų darbų yra pilnas pritaikymas „Threepenny Opera“ Bailwick teatru 1984 metais. Taip pat jis buvo žinomas atlikėjas WFMT radijo „The Studs Terkel Show“, WBEZ „Mostly Music“ transliacijoje, NBC televizijoje „Don't Miss“ programoje, taipgi National Public Radio transliacijoje ir Lietuvos televizijos „Panorama“ iš Vilniaus perduodamos programose.

Kaip gitaristas jis yra turėjęs daug koncertų, gromdas dabartinės muzikos kūrinius. Jis yra gitarų muzikos direktorius Loyola University, Čikagoje.

Buvęs Čikagos burmistras Richard J. Daley kartodavo Amerikoje tuo metu paplitusį katalikų pasauliečių Christopher sąjūdžio šūki: „Nereikia skūstis tamsa, bet uždegti žvakę“. Visuomenė yra kviečiama kultūros premijų įteikimo šventėje gausiai dalyvauti ir tuo paremti ir paskatinti mūsų kultūrinės veiklos darbuotojus.

Ramojaus Mozoliausko ženklų poezija

(Atkelta iš 1 psl.)

šio straipsnio trumpumo, paminėsiu tik tris iš daugybės kiekvieno etapo darbu.

Pirmasis bažnyčios užsakymas buvo Marijos, Juozapo ir Jėzaus altoriaus grupė East Chicago, kurią Mozoliauskas sukūrė kartu su Kaziu Varneliu. Šios figūros jau rodo pagrindinius Mozoliausko kūrybos principus, viena ar kita forma išlikusius iki šiol. Autorius apgalvotai derina visas susijusias erdves ir tūrius: altoriaus sienos kaip savotiško reliefą pagrindo santykį su figūromis; vienos figūros santykį su kitomis; bendro figūros tūrio santykį su detalėmis. Skulptorius įkūnija mintį ne tiek ikonografinėmis ar individualizuotomis detalėmis, kiek aiškiais tūriais ir apibendrintomis plokštumomis.

Dažnai dailininkas komponuoja paminklą iš figūros ir kokio simbolio: kryžiaus, vaiko, avinėlio. Pavyzdžiui, „Gerojo ganytojo“ skulptūra vaizduoja Kristų, nesantį avinėli. Šis darbas, sukurtas po 17 metų nuo profesionalios skulptoriaus karjeros pradžios, plėtoja ankstyvasias savybes: aiškiai atskiria tūrių plokštumas, numato apšvietimą, įprasmina figūros laikyseną, identifikuoja vaizdą per simbolinį ženklą. Palyginti su ankstyvaisiais darbais, „Gerojo ganytojo“ figūra labiau apibendrinta, sustiprėjęs autoriaus dėmesys abstraktesnei, masyviai drabužių formai. Mozoliausko kuriamas vaizdas vis labiau tolsta nuo buities pasaulio. „Gerojo ganytojo“ veidas tampa vienu iš Kristaus ženklų. Dažnas šio veido vaizdavimas leidžia suprasti, jog tai yra ne fizinis Kristaus veido atvaizdas, o švento veido idėja, reiškianti ramybę, atleidimą, dvasinę pilnatį – dieviškąsias savybes. Be to, nuo „Gerojo ganytojo“ kur kas labiau išryškina pastakos: didelės, stiprios ir kartu atsargios pastakos, kaip „veiklos ir konkrečių rezultatų kūrimo simbolis. Jos ir „Gerojo ganytojo“ idėjinė programa – tikejimas gimdo konkrečius rezultatus – tapo dar vienu skiriamuoju Mozoliausko figūrinių kompozicijų bruožu.

Paminklas pranciškonams Queen of Heaven kapinėse, Riverside, Illinois, yra vėliausias Mozoliausko bandymas. Šios skulptūros jėga – paprastumas, aiški mintis, abstraktių formų ir metalo rudumo simbolinė pras-

šimtyje spektaklių. Tarp jo sukurtų vaidmenų – Mefistas („Faustas“), Sparafučė („Rigoletas“), Pilypas („Don Karlas“), Viltis („Lietuviai“), Ferando („Trubadūras“), Ramfis („Aida“) ir daugelis kitų. Dainuota ir lietuvių kompozitorių operose: Jurgio Karnavičiaus „Gražioji“ (Krivis), Juliaus Gaidelio „Danoje“ (Dau-mantas) ir „Gintaro šaly“ (Pranašas), Vytauto Marijošiaus „Priesaikoje“ (Zbignievas). Vladas Jakubėnas, sekęs Čikagos lietuvių muzikinį gyvenimą, rašydama apie Jono Vaznelio sukurtą Sparafučę, pažymėjo: „Jo balsas skamba laisvai ir sodriai, scenoje laikysena laisva...“ O apie Vaznelio sukurtą Mefistą jis rašė: „Jonas Vaznelis buvo gerokai drąsesnis ir tvirtesnis. Jo malonaus tembro skambus balsas ir dėkinga sceninė išvaizda laimėjo publikos pritarimą...“

Šiandien, kada Jonas Vaznelis jau nuėjęs reikšmingą gyvenimo atkarpą, malonu pasidžiaugti ne tik jo sukurtais operų vaidmenimis, bet ir koncertais, dainuojamais lietuvių kompozitorių kūriniais, kurių ne vienas jam ir dedikuotas.

(Kalba Vilnius Nr. 17, 1995 m. balandžio 28 – gegužės 5 d. laida)



Valery Gvozdz (Kaunas)

Iš serijos „Dangaus skliautai“

Iš 24-osios kasmetinės Lietuvių fotografijos parodos, atidaromos lapkričio 3 dieną, 7 v.v. Čiurlionio galerijoje, Jaunimo centre, Čikagoje.

Dangaus skliautai

Iš 24-osios kasmetinės Lietuvių fotografijos parodos Čikagoje katalogo

KARILĖ VAITKUTĖ

Dangus... Aukštas, platus ar žemas, žydras, juodas ar raudonas, giedras, niūrus ar grėsmingas... žemės dangalas. Dangus ir dangtis – tos pačios šaknies žodžiai, kilę vienas iš kito. O dangaus skliautas skamba lyg dvigubas dangtis. Jei ne dangus, tai skliautas asocijuojasi su žmogaus skurta, materialia konstrukcija. Vadinasi, išvaizduodami dangų kaip skliautą, išvaizduojame jį kaip ne begalinį, o baigtinį, labai konkretų dangtį. Ir apsižvelgę juo seniai, kad būtų saugiau patvirtinti savame pažiniame pasaulėlyje, savoje baigtinėje žemėje. Saugomės gal nežinomybės, gal svetimumo, gal laisvės.

Tame mitologiškai suvoktame danguje-dangtyje taip pat seniai pasikabinome deivę saulę, jos vyrą mėnulį ir jų vaikus žvaigždes. Be jų, kas dažniau, kas rečiau užvertę galvas akimis dar galime pasekioti formas nuolat keičiančius ir mums įvairius vaizdinius ar mintis keliančius debesis. Kartais jie minkšti ir švelnūs, primenantį lengvai prijaunimus boloninius šunytėlius ponučių rankose arba cukraus pudrą riebiai nubarstytas avytes ant religinių švenčių tortų. Kitais kartais jie – lyriški, į visas puses jusmais besitaškantys plunksnuoti vėjavaičiai. O, sakykite, kylant audrai, debesys grėsmingai pajauos, priartėja ir prislegia mus prie žemės taip, jog, regis, vos vos pajėgime slinkti ir tai tik susikūprinę.

Tačiau dangų suvokti galime ir kitaip. Kur dangus baigiasi? Tikriausiai ten, kur baigiasi mūsų vaizduotė. Romantiškiau nusiteikusiesiems šis erdvė gal galėtų reikšti laisvę, viltį... Kitiems tai galbūt rojus, angelų ir nekaltųjų namai. Žmogus, kur buvęs, kur nebuvęs, vis pakelia akis į dangų. Vieni kalba su dievais, ieškodami paguodos ar išsigelbėjimo nuo žemės vargų. „Ach, Dieve mano mieliausias, / Teve dangiškas aukščiausias! / Ant tavęs šaukiuosiu / sunkiuose varguose, – / Priglausk man,“ – rašė Antanas Strazdas. O truputį vėliau vargus vargus Antanas Vienažindys ir taip pat turėjęs savąją gražaus dangaus viziją klausė: „Kada man nuvesi ten, Dievuliau brangus? / Kada aš-trius takus šios žemės pamesiu? / Kada žvaigždėms grįstu taku vaikštinėsiu?“

Rita Čyvaitė-Kliorienė

(Atkelta iš 2 psl.)

didesniuose JAV ir Kanados miestuose, su „Gradinėle“ Rita Kliorienė dalyvavo Lietuvos Dainų šventėje 1990 metais, o 1984 metais vyko į Romą koncertams, minint Šv. Kazimiero mirties 500 metų sukaktį.

Rita Kliorienė yra Amerikos Chorų dirigentų sąjungos (ACDA) narė ir dalyvauja jos metiniuose suvažiavimuose, kurie vyksta įvairiose Amerikos vietovėse.

Nuo 1986 metų Rita Kliorienė moko dainavimą Cleveland'o Šv. Kazimiero lituanistinėje mokykloje ir kasmet suruošia mokyklos choro koncertus. Yra šios mokyklos mokiniamis sukūrusi dainų. Su šiuo chorui 1995 metais dalyvavo Kanados LB kultūros tarybos suruoštoje Vaikų šventėje Toronto. Jos paruošti vaikai dalyvavo baiginiame Vaikų šventės koncerte ir laimėjo daug trofėjų dainavimo konkurse. Baiginiame koncerte buvo dainuojamas keturios jos parašytos dainos.

Rita Čyvaitė-Kliorienė yra buvusi apdovanota daugeliu premijų, kurių tarpe yra 1992 metų JAV LB Kultūros tarybos muzikinė premija, ir 1993 metais Ohio Lietuvių gydytojų sąjungos metinė premija.

1977 metais ištėkėjo už Vytauto Kliorio ir augina dukterį Kristiną (14 m.) ir sūnų Saulių (12 m.)

• 24-oji kasmetinė Lietuvių fotografijos paroda bus atidaryta ateinantį penktadienį, lapkričio 3 dieną, 7 v.v. Čiurlionio galerijoje, Jaunimo centre, Čikagoje, t.y. savaitę vėliau, negu iki šiol buvo skelbta. Šį savaitgalį Čiurlionio galerijoje veikia Lietuvos fotografijos meistro Antano Sutkaus, šiuo metu viešinio Čikagoje, paroda „Basų kojų naltalija“.

Apdovanotieji solistai

(Atkelta iš 3 psl.)

„Likimo galia“, „Kaukių balius“, Verdi „Requiem“, „Fidelio“, „Nabucco“, „Der Freischütz“, „Lietuviai“, „Rigoletto“ (tris mažas roles). Taip pat ir lietuviškose operose: Banaicio „Jūratė ir Kastytis“, Gaidelio „Dana“, Kačinskio „Juodas laivas“, Marijošiaus „Priesaika“, Karnavičiaus „Gražina“.

Yra dainavusi su įvairiais simfoniniais orkestrais: Chicago, Peoria, Rockford, Toronto, New York, Boston, taip pat su Lietuvos Filharmonija, Lietuvos operos orkestru ir kt. Be to, yra pasižymėjusi koncertų ir recitalių atlikėja. Jos pasirodymai JAV, Kanadoje, Europoje ir Australijoje yra suvilkę aukščiausių kritinių įvertinimų. Taip pat yra dainavusi nesuskaičiuojamose lietuvių organizacijų renginiuose. Jai visada maloniau dainuoti su vietais tautiečiams, gal dėl to ji ir liko jų tarpe. Yra išleidusi vieną operų arijų ir viena liaudies bei lietuvių kompozitorių dainų plokštelę, o su Lietuvių opera Banaicio „Jūratė ir Kastytis“.

Aldona Stempuzienė

Aldona Stempuzienė – išėjusios mezzosoprana. Dainavimo mokytojai: A. Likanderis, Lila Roberson, Carmela Cafarelli. Vokali-

niai konkursai: Chicago Tribune pirma vieta ir aukso medalis kontraltų grupėje, sidabro medalis mezzosoprano grupėje, 1958 metais finalistė Metropolitan operos konkurse.

Pagrindinės mezzosopros dainavusi su Cafarelli Opera Co. ir Čikagos Lietuvių opera. Koncertai su simfoniniais orkestrais: The Chicago Symphony (Verdi Requiem su Čikagos Lietuvių opera), National Symphony of Washington, DC, The Cleveland Women's Orchestra, Cleveland Philharmonic Orchestra, San Diego Symphony Orchestra, Miami Symphony, Orquesta Sinfonica de Bogota.

Lietuviška daina itin svarbi ir artima solistės širdžiai. Jos iniciatyva išleisti lietuvių kompozitorių kūrinių albumai ir jos vyro kompozitoriaus Jono Švedo kūrybos gaidos. Su koncertais lankė lietuvius JAV, Pietų Amerikoje, Kanadoje ir Vokietijoje. Išsiskyrė iš kitų solistų savo drąsa ir sugebėjimu dainuoti šių laikų muziką. Nuo 1988 metų dėsto dainavimą Cleveland Music School Settlement, Cleveland'e vadovaujama „Tėvynės garsų“ radijo programai ir koncertuoja.

Apie Aldoną Stempuzienę muzikos kritikai yra sakę: „She reveals a rich, even mezzo, good delivery and sound romantic sense...“ (Chicago Tribune); „Cleve-

land contralto is superb in recital...“ (The Cleveland Plain Dealer); „...nežinau, ar teko kada girdėti geresnę Jakubėno ir Banaicio dainų interpretaciją“ (Birutė Smetonienė, Darbininkas); „...žavėjo gilus, išmintingas įsijautimas, didžios ir skaudžios pastarųjų kūrinių prasmės atvėrimas, subtili stiliaus pajauta. Klausiausi ne atlikėjos, klausiausi menininkės...“ (Viktoras Gerulaitis, Kultūros barai).

O pati solistė šitaip pasisako: „Renkuosi sunkų kelią – negaliu prasižvelgti iš lūdesio... Dainuoju apie žemę kryžių ir smūtkelių, apie nykstančią didelę tautą prie Nemuno krantų. Dainuoju ir apie gėles iš šieno, ir agulonėles, ir naktį šnabždančius medžius... Dainuoju širpias dainas apie sakalus...“

Jonas Vaznelis

Operos solistas, bosas Jonas Vaznelis yra dainavęs Chicago Lyric Opera, Lietuvių operoje Čikagoje ir Lietuvos valstybinėje operoje Vilniuje. Koncertavęs Australijoje, Kanadoje ir Amerikoje.

Lietuvos muzikos kritikas Vaclovas Juodpusis apie solistą taip rašo:

„Jonas Vaznelis savo muzikine veikla yra reikšmingai praturtinęs Čikagos lietuvių operos istoriją, dainavęs apie septyniades-